

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo||nis Episcopi Hal-||berstatten[sis] Homiliarum,
nunc sexto || maiori [pro] ante hac unquam dili||gentia
excusarum, || Pars ...**

praeter omnes omnium appendices, accesserunt iam recens homiliae
aliquot piaë, ante hoc tempus excusæ nusquam

Pars Aestivalis

Haimo <Altissiodorensis>

Haimo <Halberstadensis>

Coloniae, 1551

VD16 H 222

Erant appropinquantes ad Iesum publicani Luc. 15.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39335

est, p redēptione nostra, & mori dignatus est pro nobis. Modicūq; tēporis retentus a morte, statim surrexit tertia die. [ipse pficiat,] in nobis bonū qđ coeperat, nosq; in sua semper uoluntate, & in diuina religione [confirmet & corroboret.] in perseuerantia bonorum operum.

DOMINICA IIII. POST PENTECOSTEN. Lucae XV.

In illo tempore Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, ut audirent illum. Et reliqua.

Sicut unus peccatoris casus multos ad desperationem trahere solet, q̄ eius malū exēplū imitantur, sic unius recuperatio multis p̄dest ad salutē, qđ in exordio huius lectionis facile cōprobamus, si superiora huius euangelij soliciē consideremus. Vt em̄ euāgelicus sermo supra retulit, Transiens Iesus, uidit hominem

Luc. 5.
Matt. 9.

sedentem ad telonium, nōne Leui, qui & ipse princeps erat publicanorum, & uocauit eum. At ille relicto cōsurgēs, secutus est illū. Et fecit ei cōuiuium magnum in domo sua, & erat turba multarum publicanorū recumbentium cum eo. Ergo publicani & peccatores uidētes principē suū, tā benigne a deo nō solum receptum, sed etiā in ordine apostolarū uocatum, tandem resumpta fiducia,

quasi ægroti ad medicum accesserunt, ut audiret illū. Et nō solū ad colloquendū, sed etiā ad conuiscendū recepti sunt. Quod uidētes scribæ & pharisæi, q̄ de falsa iustitia sibi applaudebant, nō solū ægrotos ad medicū accedentes, sed etiā ipsum medicum ore contumaci reprehendebant, dicentes:

Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. Vnde cognoscimus, quia sicut uera iustitia compassionē habet, sic falsa dedignationē. Dominus autem Iesus Christus uerā iustitiam habens, compassione & misericordia publicanos & peccatores suscipere non est dedignatus. Pharisæi quidem, qui falso se iustos arbitrabantur, non solum peccatores despiciēbant, sed etiā ipsum medicum peccatores uocantem reprehendebant. De quorum numero erat ille un⁹ pharisæus, nomine Simon, qui cum inuissset dominum ad domū suam, & uidisset mulierem peccatricē lachrymis pedes eius rigantem, & capillis suis tergentem, dicebat in corde suo: Hic si esset propheta, sciret utiq̄ quæ & qualis esset hæc mulier, quæ tangit eum, quia peccatrix est. Quem præueniens dominus, ait illi: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille dixit Magister, dic. Ait illi. Duo debitores erant cuidam feneratori, unus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderēt, donauit utrisq̄. Quis ergo eum plus diligere habuit? At ille hoc, quod negare non potuit, respondit, dicens: Aestimo quia is cui plus donauit. Et cōuersus ad mulierem, dixit Simoni. Vides hanc mulierem? Intraui in domū tuā, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis suis terfit. Quis autem

Luc. 7.

mihī non dedisti, hæc autem ex quo intraui, non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meū nō unxisti, hæc autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi, remittuntur ei peccata multa. Sed illis murmurantibus, dominus talem similitudinem adhibuit, ut & eorum murmuracionem ex ratione cōpesceret, & ipsa similitudo ad ipsum autorem omnium specialiter pertineret.

Ait enim ad illos parabolam istam, dicēs: Quis ex uobis homo, qui habet centum oues & si perdidit unam ex illis, nonne dimittit nonagintanouem in deserto, & uadit ad illam quæ perierat, donec inueniat illam? ¶ Ac si diceret: Si uos ouem perditam studio tanto & labore inquiritis, non oui, sed uestre auaritiæ consulentes, quanto magis ego hominem debeo ad imaginem dei factum querere, & de perditione liberare? Quia nō ueni quenquam perdere, sed omnes saluare spiritaliter homo iste, ille est de quo propheta ait: Ecce ueniet deus & homo de domo Dauid, scilicet dominus Iesus Christus, qui habuit centum oues, quando angelicam & humanam naturam perfectam creauit. Centenarius enim numerus perfectus est. & ipse centum oues habuit quando ad obtinendam æternam perfectionem, angelorum & hominum naturam condidit. Vna em̄ ouis tunc periit, quando primus homo peccauit. Sed ille, cuius misericordia est ab æterno, & usq; in æternum Psal. 102 super timentes eum, nolēs humanam naturā perpetuo perire, relictis nonaginta nouem ouibus in deserto, abiit illam querere quæ perierat. Desertū hic cælum intelligitur. Quia enim desertum dicitur derelictum, recte in hoc loco cælum desertum

- uocatur, quia primus homo peccando illud deseruit. Quod manifestius significare uolēs alius eu-
Mar. 12. gelesta, pro deserto, in montibus posuit, ut intelli-
 gas, in excelsis. Reliquit ergo nonagintanouera
 in deserto, quando illos angelicos spiritus in cælo
 relinquens, propter nos & propter nostram salutē
 humanā naturā suscepturus, intrauit terram. ¶ No-
 tandum tñ quia nō sic eos deseruit, ut semper per
 diuinitatis potentiam cum illis non esset, per quam
 ubiq; est præsens, ubiq; est totus, sicut nec nos de-
 seruit, quando ad illos redijt. Quæsiuit enim ouē
 se non querentem, quia natura humana cum non
 posset accedere ad eius diuinitatem, factus est no-
 bis uicinus per humanitatem, teste Apostolo, qui
Phil. 2. ait: Semetipsum exinauit, formam serui accipiens,
 in similitudinē hominum factus. Et itē. At ubi uenit
Gen. 6. plenitudo temporis, misit deus filium suū factū ex
 muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant,
 redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.
 Et cum inuenerit eam, imponit in hume-
 ros suos gaudens.] Per humeros dei, labor passi-
 onis eius exprimitur. Quoniam ergo habet ho-
 mo maiorem fortitudinem in humeris ad onera
 portanda, quam in cæteris membris: merito per
 humeros uirtus passiōis designatur, sicut Isaias ait
Isa. 9. Et factus est principatus eius super humerum ei-
 us. Quia enim in humeris onera portare solemus,
 inuentam ouem in humeris posuit, quando nos
 per laborem suæ passionis ad cælestē gloriam re-
 uocauit. De quo per beatum Petrum dicitur: Pec-
1. Pet. 4. cata nostra ipse ptulit in corpore suo sup lignum,
 ut peccatis mortui, iustitiæ uiuamus, cuius liuore
 sanati sumus. Eratis enim sicut oues erantes, se-

conuersi estis nunc ad pastorem & episcopū animarum uestrarū. Siue impositā in humeris ouē ad gregem reportauit, quando nos ad suam similitudinem reformauit. Hoc est ergo ouem inuentam in humeris imponere, quod (iuxta aliā parabolam) hominem a latronibus uulneratum, imponere in iumentum & ducere in stabulum. [Et ueniēs domum.] Domus, ad quam inuenta ouis reportatur, cælestis est patria, ad quam illa spiritalis ouis p̄ij pastoris humeris se reportari optabat, cum dicebat: Vnam petij a domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo domini omnibus diebus uitæ meæ, ut uideam uoluntatem domini, & uisitem templum eius. Et iterum Erraui sicut ouis que perijt, require seruum tuum domine. Inuenta ergo oue, ad domum reuertitur, quia post liberatam humanā naturam, post triumphum suæ passionis, ad cælum redijt per gloriam ascensionis. Quanta autem gloria de hominis liberatione angelis in cælis orta sit, manifestatur cum subditur:

Luc. 107

Psal. 26

Psal. 118

Conuocat amicos & uicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam que perierat.] Amici & uicini, angelorū spūs sunt: Qui amici recte uocantur quia ab eius ueritate nunquam discordant. Vicini, quia uisionem charitatis illius e proximo contemplantur. ¶ Notandum autem quod non ait, congratulamini inuentæ ouī, sed mihi, ostēdens quia nostra salus, illius est gaudium. P̄issimus enim deus, cum sit immutabilis, sicut humano more contristari pro hominum perditione dicitur, sic de eius salute gaudere. Quod autem de hominū perditione doleat, ipse per Prophetam declarat, cum enumeratis Ierusalem pec-

catis, adiungit, dicens: In omnibus istis contristabas me. Quantum autem de eius salute gaudeat, euangelista declarat, dicens: In illa hora exultauit

Mat. 11. Iesus spū, & dixit: Confiteor tibi pater, domine celi & terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus & prudentibus, & reuellaſti ea paruulis. Cuius gaudij perfectionem dominus declarat, cum exponens similitudinem subiungit, dicens:

Dico uobis quod ita gaudium est in caelo super uno peccatore pœnitentiã agente, quam super nongintanouem iustis, qui nõ indigent pœnitentiã.] Maius ergo gaudium est in caelo de conuersis peccatoribus, quam de ſtantibus iustis: quia & nos terrenam substantiam perditam cum maiori gaudio recuperamus, quam ante perditionem possederamus. Quod manifeste illa parabola euangelij indicat, ubi prodigum filiũ reuertentem pater cum magno gaudio suscepit, dicens: Proferte

Luc. 15. cito stolam primam, & date anulum in manus eius, & calceamēta in pedes, & occidite uitulum ſaginatũ, & epulemur & iucundemur: quia hic filius meus mortuus fuerat, & reuixit: perierat, & inuentus est. ¶ Sed forte mouet aliquem, quomodo angeli dei, in quibus ſumma perfectio est, magis de conuerſione peccatorum, quam de ſtatu iuſtorum gaudere poſſint. Ad quod dicendum, quia ſunt nonnulli electi, qui deo ſe protegēte nulla capitalia crimina commiſerunt, & tamen nullis uirtutibus principalibus ſe exercent. Et quia ſuo iudicio ſibi iuſti eſſe uidentur, tanto ſecurius uiuunt, quanto ſe minus peccatores cognoscūt. Qui uero poſt publica ſagitia & ſcelera ad pœnitentiã conuerſi, tanto ſe acrius affligunt, quanto grauius ſe

peccasse meminerunt: & sibi met irati, carnem suā per abstinentiam & uigilias macerant, uoluntates proprias abnegant, ieiunijs & elemosinis inseruiunt, in orationibus & lachrymis compunguntur, & mortificantes semetipsos, crucifigunt membra sua cum uicijs & concupiscentijs. De talium ergo peccatorum conuersione maius gaudium est in cælo, q̄ de illorum iustorum statu, qui (ut diximus) tãto minus se in bonis exercent operibus, quãto minus se obligatos sentiunt in malis grauioribus. q̄a & rex eum militem in prælio plus diligit, qui post fugam reuersus, aduersarios uiriliter premit, q̄ illū qui nunquam inuit fugam, nec tamen aliquando aliquid fortiter gessit. Similiter & agricola eam terram plus diligit, quę post exceptionem uepriū & spinarum huberiores fructus reddit, q̄ illam q̄ nunquam spinas protulit, nec tamen huberes fructus fecit. Sunt etiam alij iusti, qui cum iustitię opa habeant, se tamen minime ipsi iustos arbitrantur, & quasi conscijs sibi sint magnorum peccatorum, ita semetipsos accusant, affligentes se ieiunijs, uigilijs, orationibus: & sicut alij culpas operis, ita illi plerunq; deplorant culpas cogitationis. Considerandum ergo est, quia si de conuersis peccatoribus gaudium sit in cælo, multo magis maximum gaudium est de talium iustorum operatione. Neque angeli in quibus perfecta est charitas, sine gaudio salutem hominum uidere possunt, de quorū interitu dolere dicuntur.

Aut quę mulier habens drachmas decem, si perdidit drachmam unam, nonne accendit lucernam, & euertit domum, & quærit diligenter donec inueniat? Qui superius per pastorem ipse

nunc signatur per mulierē, dominus, s. Iesus Christus, dei uirtus & dei sapientia. Quae mulier habet drachmas decē, quia angelorum & hominum rationalem creaturam creauit. Nouē enim sunt ordines angelorum, id est, Angeli, Archangeli, Troni & Dominationes, Virtutes, Principatus & Potestates, Cherubim & Seraphim. Dicitur enim per superbiam cecidit. Sed ut electorum numerus cōpleretur, ad illius restorationem homo decimus creatus est. Quia tantam multitudinem ex animabus fidelium caelum credimus ascensurā, quoniam illic contigit angelos remansisse, iuxta illud quod scriptum est: Statuit terminos hominum iuxta numerum filiorū Israel. Et sicut dominus ait in euangelio: In resurrectione neque nubent, neque nubentur, sed erunt aequales angelis dei in caelo. In drachma enim imago regis exprimitur: & quia angelorum & hominum spūs ad imaginem dei creati sunt, recte in drachmarum nomine exprimiuntur. Vnam drachmam mulier perdidit, quā primus homo percauit. Sed dei sapientia, nolens hominē perire perpetualiter, accendit lucernam. Lucernam quippe accendit, quando humanam naturam, quam ex nobis assumpsit, uirtute miraculorum per suā diuinitatem clarificauit. Lucerna enim lumen est in terra: lumen in testa, diuinitas in humanitate. Sicut enim lumen in testa conualescit, ita dei caro per ignem passionis ad immortalitatem transiit, sic ut ipse per prophetam ait: Exaruit uelut testa uirtus mea. Sed postquam mulier accendit lucernam, domum euertit: quia cū dñs in humanitate apparuit, statim cor humanum ad poenitentiam agendam conuertit, ipso dicente: Poenitentiam agite,

Luc. 20.

Psal. 21.

Matt. 3
& 4.

Propinquabit enim regnum cælorū. Evertitur quippe domus, quādo homo illud quod nequiter gessit, grauiter in se ipso puniens destruit.

Et cum inuenerit, conuocat amicas & uelinas, dicens: Congratulamini mihi, qua inueni drachmam quam perdideram. ¶ Amicæ & uicinæ, supernæ ciuitatis uirtus suxt, & angelorum s. spiritus, qui ab eius uoluntate nūquam discordāt, nec ab illius uisione aliquo internallo temporis separantur. Congratulabuntur namq; angeli in inuentione ouis & drachmæ, quando numerum suum, quem per apostatam angelum imminutum uiderunt, per recuperationem hominis compleri cernent. ¶ Notandū aut, qd non ait, congratulamini inuentæ drachmæ, sed mihi, ostendēs qd nostra liberatio, liberatoris est exultatio. Magna est enim spes conuersis peccatoribus, magna fiducia pœnitentibus tribuitur, cum subinfertur:

Ita dico uobis, quia gaudium erit coram angelis dei super uno peccatore pœnitentiam agente, quam super nonagintanouem iustis, qui non indigent pœnitentia. ¶ Quis igitur habet tam durum pectus & impœnitens cor, ut hæc audiens non conuertatur? Ut ergo gaudium habeant de nostra conuersione angeli, utiq; dīgnum est, ut luctū in terra teneamus, dicētes cum Psalmista: Lauabo per singulas noctes lectum meum, ut impleatur in nobis, quod dominus dicit in euangelio. Beati qui lugent, qm̄ ipsi consolabuntur. Sed uidendum est, qualis debeat esse pœnitentia, quia multi sunt, q se peccatores assidue dicunt, & tamē adhuc delectat eos peccare. Alija uino &

Psal. 6.

Matt. 5.

carne se abstinere, alij largas elemosynas tribuunt: sed quia a peccatis non cessant, fructus dignos penitentiae non faciunt. Quoniam ueram penitentiam facere non potest, nisi qui peccatum odit, & deum diligit. Ille est enim penitens dicendus, qui sic praeterita deserit, ut iterum flenda non committat. Unde bene penitentia dicta est, quasi punientia: quia ita praeterita mala punire penitendo debemus, ut ea iterum penitenda non committamus: quia qui praeterita plangit, & futura cauet, securus ad deum uenit. Qui enim delectabiliter & sine cessatione malis operibus inhaeret, & a cibis, quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione, se abstinere, magis irrisor, quam penitens, dicendus est. Vtrunq; enim penitentibus necessarium est, ut & pro peccatis amaritudinem habeant in corde, & afflictionem in corpore, ut caro, quae leuata nos trahit ad culpam, afflictata reducat ad ueniam, iuxta illius exemplum qui ait: Conuersus sum in arumna mea dum configitur spina, Unde alibi uoce penitentis dicitur: Manducabam sicut cinerem panem meum, & poculum meum cum fletu miscbam. A facie irae indignationis tuae. Et iterum: Ego autem dum mihi molesti essent, induebar cilicio. & Humiliabam in ieiunio animam meam. Hinc ecclesiastica consuetudo publicam penitentiam in cinere & cilicio indicere consueuit, ut in asperitate cilicij afflictio sentiat exteriorius, & in uisione cineris recordatio sit humanitatis interiorius. Hinc uoce beati Iob in persona penitentium dicitur: Idcirco ipse me reprehendo, & ago penitentiam in fauilla & cinere. Nullus de magnitudine uel multitudine peccatorum desperet, quia est

Psal. 31.

sus sum in arumna mea dum configitur spina, Unde alibi uoce penitentis dicitur: Manducabam sicut

Psal. 101.

ut cinerem panem meum, & poculum meum cum fletu miscbam. A facie irae indignationis tuae. Et

Psal. 34.

iterum: Ego autem dum mihi molesti essent, induebar cilicio. & Humiliabam in ieiunio animam

Ibidem

meam. Hinc ecclesiastica consuetudo publicam penitentiam in cinere & cilicio indicere consueuit, ut

Iob. 42.

in asperitate cilicij afflictio sentiat exteriorius, & in uisione cineris recordatio sit humanitatis interiorius. Hinc uoce beati Iob in persona penitentium

dicitur: Idcirco ipse me reprehendo, & ago penitentiam in fauilla & cinere. Nullus de magnitudine uel multitudine peccatorum desperet, quia est

magni sunt morbi animarum, omnipotens est medicus, qui non uenit uocare iustos, sed peccatores ad penitentiam. Nullum enim uulnus peccati tam magnum est, ut per penitentiam sanari non possit, si tamen medicina penitentiae non negligatur.

Non enim mentitur ille qui ait: In quacunque die peccator conuersus fuerit & ingemuerit, peccata illius obliuioni tradentur. Et iterum: Viuo ego, dicit dominus, nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur & uiuat. Hinc peccatricem animam ad penitentiam prouocans, per prophetam dominus dicit: Nunquid potest mater obliuisci infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non obliuiscar tui, Humana enim natura sicut facile cadit, sic facile surgere potest. Quia sicut ait saluator in presenti lectione,]Gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente.]

Jeze. 18. & 33.

Isa. 49.

¶ **DOMINICA V. POST PENTECOSTEN.** ad Roma, VIII.

Fratres, Existimo enim quod non sint condignae passionis huius temporis ad futuram gloriam, quae reuelabitur in nobis. &c.

¶ Siquis intueatur, quod pro eo quis efficiatur filium excelsi dei, & haeres bonitatis eius & gloriae, Christi quoque unigeniti filii dei cohaeres, etiam si in omnium mandatorum dei obseruantia, & iustificationibus domini sine querela permaneat, & per uigil in his mente perduret: si omnia etiam peccatorum genera, quae inferri humanae naturae uel extrinsecus uel intrinsecus possunt, conferat ad futuram gloriam, quae reuelabitur in sanctis his, quae

1. Cor. 2.